

Innst. S. nr. 266

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument nr. 8:67 (2003-2004)

Innstilling fra næringskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Åsa Elvik og Inge Ryan om etablering av et verdiskapingsprogram for fiskerinæringa

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Fisk er den nest største eksportartikkelen i Norge. I 2002 eksporterte Norge fisk for 27 mrd. kroner, hvorav hvitfisk for drøyt åtte mrd. kroner. Rundt 30 000 personer er direkte sysselsatt innen fiskeri (2001), i tillegg kommer rundt 25 000 sysselsatte i underleverandørbedrifter.

Fiskerinæringa har møtt store utfordringer de siste åra. Dette illustreres ved at inntektene fra eksport av hvitfisk de to siste årene falt med over 2 mrd. kroner. En kan hevde at norsk fiskeforedling taper terreng fordi den ikke har utviklet lønnsomme nisjer og spesialiteter som kan forsvare norsk kostnadsnivå, samtidig som den heller ikke er automatisert nok til å konkurrere med lavkostland. Den viktigste indikatoren er at sysselsettingen går ned. I løpet av bare de siste tre årene er sysselsettingen i fiskeindustrien redusert med anslagsvis 15 pst.

Det er derfor behov for tiltak som kan bidra til høyere verdiskaping innenfor næringa. Et verdiskapingsprogram for fiskerinæringa kan bli et godt virkemiddel for å ta tak i de konkrete utfordringene som norsk foredlingsindustri samlet står overfor, og utvikle kystsamfunnene i en mer positiv retning enn i dag. Behovet for økt lønnsomhet i lokal verdiskaping av råstoffet er nødvendig for å snu den trenden som næringa opplever.

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag i statsbudsjettet for 2005 om å etablere et verdiskapingsprogram for fiskerinæringa."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Bendiks H. Arnesen, Grethe Fossli og Aud Gaundal, fra Høyre, Ivar Kristiansen, Erlend Nornes og Anne Kathrine Slungård, fra Fremskrittspartiet, Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm, fra Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Olaf Gjedrem og May-Helen Mølvær Grimstad, og fra Senterpartiet, Odd Roger Enoksen, viser til den store betydningen fiskerinæringa har for bosetting og sysselsetting langs kysten og til den betydelige eksporten av sjømat som denne næringa står for.

Komiteen viser videre til at fiskeindustrien i de siste årene har hatt en negativ utvikling og at sysselsettinga de siste tre årene er redusert med ca. 15 pst.

Komiteen mener at denne situasjonen påkaller aktive tiltak for å snu utviklingen og for å legge et bedre grunnlag for arbeidsplasser og bosetting i våre mange livskraftige kystsamfunn.

Komiteen viser til verdiskapingsprogrammet for landbruket som ble foreslått etablert av regjeringen Stoltenberg og som kom i gang i 2001. Dette verdiskapingsprogrammet har så langt vært meget positivt og har resultert i en betydelig produktutvikling og et stort mangfold av produkter til markedet. Samtidig har det skapt aktivitet og nyskaping i mange bygdesamfunn.

Komiteen er enig med forslagsstillerne i at på samme måte som verdiskapingsprogrammet for landbruket, kan utvikling av spesialiserte matvarer av høy kvalitet basert på norske mattradisjoner og lokale/regionale matspesialiteter, være en riktig hovedinnfallsvinkel i et verdiskapingsprogram for fiskerinæringa.

Komiteen tror at det er nødvendig med en satsing av denne typen for å kunne utvikle våre kystsamfunn i en mer positiv retning.

Komiteen viser til at Norge har et unikt fortrinn ved sin nærhet til ferskt fiskestoff av meget høy kva-

litet, noe markedet også verdsetter og etterspør. Dette fortrinnet med nærhet til fiskefeltene på den ene siden, og vår ulempe ved høyt kostnadsnivå i produksjonen på den annen side, taler sterkt for at norsk fiskeforedling bør innrettes mot markeder som er villige til å betale for kvalitet.

Komiteen mener ut fra dette at et verdiskapingsprogram for fiskerinæringen kan bidra til å gjøre Norge til den beste i verden på leveranser av høykvalitets fiskeprodukter.

Komiteen mener at som en del av verdiskapingsprogrammet for fiskerinæringa bør det også iverksettes et delprogram for utvikling av biprodukter og marin bioteknologi.

Komiteen er ellers enig med forslagsstillerne i at et slikt verdiskapingsprogram ikke bare bør fokusere på foredlingsleddet, men ha et mest mulig helhetlig perspektiv.

Komiteen har merket seg at statsråden i brev av 13. mai 2004 (vedlagt) til komiteen uttaler at departementet ikke har vesentlige merknader til den situasjonsbeskrivelse som legges til grunn for forslaget om opprettelse av et verdiskapingsprogram for fiskerinæringen, og at forslaget har elementer som vil kunne bidra positivt til utviklingen av marin sektor.

Komiteen har også merket seg at statsråden i samme brev sier at han vil vurdere forslaget i sammenheng med fremleggelse av St.prp. nr. 1 (2004-2005).

Komiteen er enig i dette og foreslår at tiltaket vurderes iverksatt i forbindelse med budsjett 2005.

Medlemene i komiteen fra Framstegspartiet ser positivt på at fiskerinæringa får eit verdiskapingsprogram. Desse medlemene meiner at eit slikt verdiskapingsprogram må vere basert i hovudsak på initiativ og finansiering av næringa sjølv. Ei eventuell statleg medverknad må sjåast i samanheng med Innovasjon Norge sine program om nyskaping og næringsutvikling, og i høve til dei ymse såkornfond som er og som vil verte oppretta.

Komiteen viser til at Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004, jf. St.prp. nr. 63 (2003-04), under kap. 1040 Fiskeristøtte og strukturtiltak, post 70 Tilskudd til støtte av fiskeriene, fremmet forslag om avvikling av Hovedavtalen av 1964 (fiskeriatvaten). Komiteen viser også til at det i avtalen mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene om Revidert nasjonalbudsjett var enighet om at spørsmålet om oppsigelse av Hovedavtalen ikke skulle behandles i Revidert nasjonalbudsjett.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti tar på denne bakgrunn opp det samme forslaget som Regjeringen hadde fremmet i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004, jf. St.prp. nr. 63 (2003-04):

"Stortinget samtykker i at Hovedavtalen for fiskerinæringen sies opp med virkning fra 1. januar 2005."

Disse medlemmer viser til begrunnelsen for forslaget i St.prp. nr. 63 (2003-04) og sier seg enig i den. Disse medlemmer viser også til at Regjeringen i forbindelse med forslaget til statsbudsjett for 2005 vil ta stilling til hvilke ordninger som eventuelt skal videreføres.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderparti registrerte med undring at Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett foreslo å si opp Hovedavtalen for fiskerinæringen av 1964 (fiskeriatvaten), men er tilfreds med at denne oppsigelsen ble stoppet i forbindelse med avtalen om Revidert nasjonalbudsjett mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet.

Disse medlemmer er svært forbauset over at regjeringspartiene Høyre og Kristelig Folkeparti fremmer nytt forslag om å si opp Hovedavtalen umiddelbart etter at avtalen om revidert er inngått og i forbindelse med en sak hvor Hovedavtalen overhodet ikke er tema.

Disse medlemmer ser på Hovedavtalen som en viktig samarbeidsavtale mellom staten og fiskerinæringa, samtidig som den også er en økonomisk avtale.

Disse medlemmer ser det derfor som uakseptabelt at et forslag om å si opp Hovedavtalen fremmes på en slik måte.

Disse medlemmer viser til at Stortinget gjennom de overordna fiskeripolitiske mål har gitt fiskerinæringa en spesiell rolle i nærings- og distriktspolitikken. Fiskerinæringa spiller en viktig rolle for norsk økonomi, og er i dag ei subsidiefri næring med et svært stort potensial.

Disse medlemmer vil imidlertid vise til at en del av de overordna fiskeripolitiske mål kun kan nås gjennom fortsatt statlig bidrag på enkelte områder, og mener ut fra dette at når Regjeringa vil foreta en så betydelig endring i fiskeripolitikken som å si opp Hovedavtalen så må dette forelegges Stortinget som en egen sak.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at regjeringspartia og Arbeiderpartiet var enig om ikke å behandle forslaget om oppsigelse av Hovedavtalen for fiskerinæringen i Revidert nasjonalbudsjett, men var innforstått med at regjeringspartia stod fritt til å fremme saken i annen komité eller annen sammenheng.

Komiteens sine medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti klarer ikkje å sjå kva eit forslag om å seie opp Hovedavtalen for fiskerinæringa har å gjere i et forslag om å etablere eit verdiskapingsprogram for fiskerinæringa. Desse medlemene er imot å seie opp fiskeriatvaten, uavhengig av kor forslaget blir framsett.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil mene at dette må være det mest merkverdige påfunn i Stortingets historie. Regjeringspartiene og Arbeiderpartiet ble i avtalen om Revidert nasjonalbudsjett enige om ikke å si opp fiskeriavtalen slik Regjeringa fremmet forslag om. Før blekket på budsjettavtalen er tørt, og før finanskomiteen har avgitt innstilling fremmer så regjeringspartiene i næringskomiteen, og i en helt annen sak, forslag om at fiskeriavtalen likevel skal sies opp.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Stortinget samtykker i at Hovedavtalen for fiskerinæringen sies opp med virkning fra 1. januar 2005.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber Regjeringen vurdere å fremme forslag i statsbudsjettet for 2005 om å etablere et verdiskapingsprogram for fiskerinæringa.

Oslo, i næringskomiteen, den 10. juni 2004

Olav Akselsen
leder

Bendiks H. Arnesen
ordfører

Vedlegg

Brev fra Fiskeridepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 13. mai 2004

Dokument 8:67 2003 - 2004 Forslag fra stortingsrepresentantene Åsa Elvik og Inge Ryan om etablering av et verdiskapingsprogram for fiskerinæringen

Det vises til brev fra komiteen av 6. mai 2004, hvor komiteen ber om Fiskeridepartementets vurdering av forslaget.

Fiskeridepartementet har ingen vesentlige merknader til den situasjonsbeskrivelse som legges til grunn for forslaget om opprettelse av et verdiskapingsprogram for fiskerinæringen. Vi ser også at forslaget har flere elementer som vil kunne bidra positivt til utviklingen av marin sektor.

Situasjonsbeskrivelsen som legges til grunn i forslaget opptar Regjeringen og har vært sentral i arbeidet med Regjeringsutvalget for marin verdiskaping. En rapport fra utvalgets arbeid vil bli sendt på en bred høring nå i sommer. Rapporten og høringsinnspillene vil danne basis for arbeidet med Stortingsmeldingen som er varslet i forbindelse med forslaget i dok. 8:131 (2002-2003), jf:

"Stortinget ber Regjeringa leggje fram ei stortingsmelding om rammevilkåra for fiskeria og dei marine næringane si betydning og utviklingspotensiale når det gjeld auka verdiskaping og busetnad langs kysten."

I denne Stortingsmeldingen vil det være naturlig å behandle problemstillingene som reises i forbindelse med dok. 8:67 forslaget om etablering av et verdiskapingsprogram for fiskerinæringa.

Fiskeridepartementet ønsker også å gjøre oppmerksom på at Innovasjon Norge forvalter ordninger for Fiskeridepartementet i 2004 med relativt sammenfallende

formål som beskrevet i Dok.8 forslaget, jf "Marint innovasjonsprogram", "Nyskaping, omstilling og kapasitetsutvikling i fiskerinæringen" og "Garanti for driftskreditt i fiskerinæringen". Rammene tilgjengelig for en særskilt satsning på å utvikle høytbetalende produkter basert på marint råstoff i Norge, må imidlertid sies å være moderate sammenlignet med tilsvarende satsninger innenfor landbrukssektoren som det er vist til i forslaget.

Regjeringen har til vurdering Innovasjon Norges satsningsforslag for statsbudsjettet for 2005 hvor det foreslås å slå sammen ordningene Innovasjon Norge forvalter innenfor marin sektor til ett program og øke rammene for dette. Satsningen har navnet "En markedsorientert og sterk marin sektor - verdiskaping og vekst på kysten." Fiskeridepartementet vurderer det derfor ikke som hensiktsmessig å fremme ytterlig et verdiskapingsprogram for fiskerinæringen i statsbudsjettet for 2005, men vil vurdere forslaget i sammenheng med fremleggelse av St prp 1 for 2005.

Det gjøres også oppmerksom på at marin innovasjon er også et av områdene som fremmes i forbindelse med Regjeringens økende fokus på innovasjonspolitik.

Til slutt ønsker vi å gjøre oppmerksom på at den overordnede politiske målsetningen for fiskerinæringen har vært følgende siden St meld nr 51 (1997-98) "Perspektiver på utvikling av norsk fiskerinæring" ble fremmet for Stortinget.

"Fiskeripolitikken skal legge til rette for en lønnsom utvikling av fiskerinæringen. En bærekraftig ressursforvaltning er en forutsetning for å oppnå dette. Gjennom markedsorientering og økt verdiskaping skal næringen bidra til gode arbeidsplasser og bosetting langs kysten."